

ГІД

centrul de
— politici și
— reforme —

MOLDOVA
FOR PEACE

Захист

прав

біженців

в

Республіці

Молдова

ЗМІСТ:

**I. Про Громадську ініціативу «Молдова заради миру»
та Центр політик та реформ**

**II. Форми захисту доступні
в Республіці Молдова**

**III. Права та обов'язки біженців
та шукачів притулку**

**IV. Що ви можете зробити, якщо вас дискримінують
або порушують ваші права?**

**V. У яких ситуаціях ви можете передати
справу на розгляд Комітету з питань етики,
ініціативи «Молдова заради миру»?**

VI. Корисні контакти для біженців

Мета цієї брошури.

Ця брошура пояснює права та обов'язки біженців, форми захисту, доступні в Молдові, а також процедуру отримання біженцями тимчасового захисту та кроки, яких слід дотримуватися в ситуаціях дискримінації або інших порушень прав. Насамкінець, вона містить контактні дані кількох служб допомоги та захисту біженців.

I. Про Громадську ініціативу «Молдова заради миру» та Центр політик та реформ

Про Громадську ініціативу «Молдова заради миру»

«Молдова заради миру» (Moldova pentru Pace) - це громадська ініціатива, створена для надання допомоги біженцям і переміщеним особам після російського вторгнення в Україну. «Молдова заради миру» об'єднує людей, які усвідомлюють і розуміють труднощі, з якими стикаються ті, хто залишив свої домівки та близьких у пошуках безпеки. З початку війни ми робимо свій внесок у зусилля, спрямовані на управління потоком міграції з сусідньої країни. Більше інформації на сайті moldovapentrupace.md та на нашій сторінці у Facebook: facebook.com/moldovaforpeace.

**MOLDOVA
FOR PEACE**

«Молдова заради миру» об'єднує людей, які усвідомлюють і розуміють труднощі, з якими стикаються ті, хто залишив свої домівки та близьких у пошуках безпеки. З початку війни ми робимо свій внесок у зусилля, спрямовані на управління потоком міграції з сусідньої країни. Більше інформації на сайті moldovapentrupace.md та на нашій сторінці у Facebook: facebook.com/moldovaforpeace.

Про ГО «Центр політик та реформ» (ЦПР)

**centrul de —
— politici și
- reforme —**

Місія ЦПР Молдова – захист верховенства права, демократичних цінностей та прав людини. Ми стежимо за діями влади, пропонуємо рішення, вимагаємо від неї підзвітності та залучаємо громадян до

процесів прийняття рішень.

З початку кризи, спричиненої агресією Російської Федерації в Україні в лютому 2022 року, ЦПР Молдова бере участь в Ініціативі «Молдова заради миру» та гуманітарній допомозі біженцям.

II. Форми захисту доступні в Республіці Молдова

Які форми захисту доступні для біженців?

У Молдові особа може подати заяву на одну з наступних форм захисту:

- 1) *статус біженця;*
- 2) *гуманітарний захист;*
- 3) *тимчасовий захист;*
- 4) *політичний притулок.*

Куди можна звернутися з проханням про вжиття заходів захисту?

Генеральна інспекція з питань міграції (ГІПМ) - це орган, який розглядає заяви про надання притулку. Особа подає заяву про надання притулку, а ГІПМ перевіряє, яка форма захисту відповідає її ситуації, і надає найбільш підходящу з точки зору закону і ситуації кожного шукача притулку.

Що таке статус біженця?

Статус біженця надається іноземцю/-ці, який/яка перебуває за межами своєї країни через побоювання переслідувань за ознаками раси, релігії, громадянства, належності до певної соціальної групи або політичних переконань. Він надається на невизначений термін.

Хто може звернутися за політичним притулком?

Політичний притулок надається особам, які займали політичні, дипломатичні або державні посади в інших державах або міжнародних організаціях і переслідуються в країні походження. Вони можуть звернутися до Президента Республіки Молдова з клопотанням про надання політичного притулку. Особи, які отримали політичний притулок, користуються тими ж правами, що і біженці.

Хто може звернутися за гуманітарним захистом?

Гуманітарний захист надається іноземцю/-ці, якому/якій, як є підстави вважати, загрожує серйозна небезпека після повернення в країну походження. Наприклад: смертний вирок або тортури. Гуманітарний захист надається строком на один рік, після чого справа переглядається.

Що таке тимчасовий захист?

Тимчасовий захист - це форма захисту, яка застосовується у виняткових випадках, коли в країну прибуває масовий приплив іноземців, які не можуть повернутися в країну походження, а система притулку ризикує не впоратися з цим у звичайний спосіб.

Які переваги тимчасового захисту?

Тимчасовий захист - це безкоштовний документ, що посвідчує особу, який дозволяє перебувати в Республіці Молдова протягом одного року. Він також надає ряд прав: право на роботу, користування медичними послугами, послугами соціальної допомоги, дошкільну та шкільну освіту, а також право на проживання в центрах тимчасового розміщення.

Як довго діє тимчасовий захист?

Тимчасовий захист є безкоштовним і діє протягом одного року, але може бути продовжений двічі кожні півроку.

Хто може подати заяву про надання тимчасового захисту?

- 1) Громадяни України, які проживали в Україні до війни (24 лютого 2022 року);*
- 2) Громадяни України, які перебували в Молдові до дня початку війни;*
- 3) Негромадяни, які отримали статус особи без громадянства в Україні;*
- 4) Особи, які користувалися міжнародним або національним захистом в Україні до війни;*
- 5) Члени сімей осіб, перелічених вище.*

Як отримати тимчасовий захист?

Для отримання тимчасового захисту необхідно заздалегідь записатися на прийом на сайті protectietemporara.gov.md і з'явитися в Генеральну інспекцію з питань міграції (Кішінеу, Кахул, Комрат і Белць) з оригіналами документів, що посвідчують особу, в день запланованої співбесіди.

Які документи потрібні для отримання тимчасового захисту?

- 1) Документи, що посвідчують особу, видані в Україні, в тому числі з простроченим терміном дії;*
- 2) Доказ вашого проживання в Молдові, наприклад, підтвердження від власника квартири, в якій ви проживаєте;*
- 3) Документи про цивільний стан.*

Що робити, якщо у мене немає посвідчення особи?

Якщо у вас немає документів, що посвідчують особу або громадянський стан, зверніться до Посольства України в Республіці Молдова з проханням про видачу документів, що посвідчують особу.

Чи зможуть біженці, які шукають тимчасового захисту, подорожувати?

Біженці, яким надано статус тимчасового захисту, зберігають свої паспорти при собі і мають право виїжджати за межі Республіки Молдова на період, що не перевищує 45 днів сукупно протягом дії тимчасового захисту.

У чому різниця між біженцем та іммігрантом?

Кожен біженець є іммігрантом, але не кожен іммігрант є біженцем. У випадку з біженцями, причини покинути свою країну пов'язані з переслідуванням і конфліктом. Мігранти вирішують покинути домівку в пошуках кращого життя, кращої роботи, в той час як біженці залишають домівку, щоб врятувати своє життя. Ця відмінність має вирішальне значення, біженець/-ка не має вибору. Якби він/вона могли, він/вона залишилися б вдома. Але він/вона не залишається, тому що його/її життя в небезпеці.

Як діти-біженці можуть перетнути кордон?

Українське законодавство дозволяє дітям від 16 до 18 років перетинати кордон України за наявності паспорта, без присутності батьків або особи, яка б мала повноваження супроводжувати дитину, і тут треба бути уважними, адже законодавство Республіки Молдова дозволяє це робити після досягнення 18 років. Тому в Молдові діти до 18 років можуть перетинати кордон лише в супроводі уповноваженої особи.

III. Права та обов'язки біженців та шукачів притулку

Які права мають шукачі притулку?

- не бути повернутим/ою або висланим/ою до завершення розгляду його або її заяви про надання притулку;
- бути поінформованим/ою у письмовій формі мовою, яку він/вона розуміє, про свої права та обов'язки під час процедури розгляду справи про надання притулку;
- бути опитаним/ою, за запитом, особою тієї ж статі; безкоштовно користуватися послугами перекладача на будь-якому етапі процедури надання притулку;
- отримати правову допомогу на будь-якому етапі процедури надання притулку;
- на захист своїх персональних даних та будь-якої іншої інформації, пов'язаної з його/її заявкою;
- безкоштовно отримати (тимчасове) посвідчення особи;
- бути поінформованим/ою про можливість та строки оскарження рішення про відмову в задоволенні його заяви;
- право на працю, яке може бути надане тимчасово, на прохання, якщо з об'єктивних причин він/вона не має необхідних засобів для існування;
- проживання в центрі розміщення під час процедури;
- у випадку шукачів притулку з особливими потребами скористатися послугами з адаптації житла та допомоги в центрах розміщення;
- отримати первинну та екстрену медичну допомогу;
- мати доступ, у випадку неповнолітнього заявника, до обов'язкової загальної освіти на тих самих умовах, що й діти, які є громадянами Республіки Молдова;
- користуватися, у випадку сім'ї з дітьми, а також неповнолітньої особи без супроводу дорослих, всіма заходами соціальної допомоги, що надаються дітям, які є громадянами Республіки Молдова;
- інші заходи, передбачені законодавством.

Які обов'язки мають шукачі притулку?

- подати всі відповідні документи, що стосуються його/її заяви про надання притулку, із зазначенням його/її особи і громадянства, країн і місць попереднього проживання, попередніх заяв про надання притулку, маршрутів транзиту, документів, що посвідчують особу та проїзних документів, причин подання заяви про надання захисту;
- співпрацювати з радником з питань прийнятності для повного встановлення відповідних обставин щодо його заявки;
- інформувати Директорат у справах біженців протягом 10 днів про зміну місця проживання, правового статусу, сімейного стану, втрату або пошкодження документів, що посвідчують особу, виданих Директоратом у справах біженців;
- співпрацювати з органами влади під час розгляду його/її заяви та відповідати на будь-які запитання, які йому/їй ставлять органи влади, що розглядають заяву про надання притулку.

Які права мають бенефіціари міжнародного захисту та тимчасового захисту?

- перебувати на території Республіки Молдова та отримати відповідні документи для підтвердження особи і перетину кордону;
- бути поінформованим/ою у письмовій формі мовою, яку він/вона розуміє, про свої права та обов'язки;
- отримувати заробітну плату та користуватися іншими матеріальними правами, що випливають з виконуваної діяльності, а також правом на соціальне забезпечення;
- мати доступ до освіти;
- користуватися, у випадку сім'ї з дітьми, а також неповнолітньої особи без супроводу дорослих, всіма заходами соціальної допомоги, що надаються громадянам Республіки Молдова;
- сповідувати власну релігію та давати релігійну освіту своїм дітям;
- користуватися тими ж правами в межах системи обов'язкового медичного страхування, що і громадяни Республіки Молдова;

- на захист своїх персональних даних та будь-яких інших деталей своєї справи;
- мати вільний доступ до судової та адміністративної допомоги;
- на розміщення в пунктах тимчасового розміщення;
- брати участь у програмах соціальної інтеграції.

Які обов'язки бенефіціарів міжнародного захисту та тимчасового захисту?

- співпрацювати, відповідати на запити, адресовані йому/їй компетентним органом у справах притулку;
- інформувати компетентні органи про будь-яку зміну свого правового статусу, сімейного стану, втрату або пошкодження виданих документів, що посвідчують особу;
- поважати правила центру розміщення;
- дотримуватися законодавства Республіки Молдова.

IV. Що ви можете зробити, якщо вас дискримінують або порушують ваші права?

Що таке дискримінація?

Дискримінація передбачає різне ставлення до двох або більше людей в однакових ситуаціях. Для того, щоб поведіння вважалось дискримінаційним, воно повинно бути обумовлене одним із критеріїв, захищених законом, а саме: расою, кольором шкіри, національністю, етнічним походженням, мовою, релігією або переконаннями, статтю, віком, інвалідністю, поглядами, політичною приналежністю або будь-яким іншим аналогічним критерієм.

Наприклад: Двоє дітей мають ходити до дитячого садка в районі, де вони живуть. Одну дитину приймають, а іншу - ні, тому що у неї діабет.

Що таке переслідування?

Переслідування - це поведінка, яка загрожує або постійно драгує. Переслідувач хоче домінувати над людиною і скористатися її неповноцінністю, щоб отримати сексуальну, аморальну та/або матеріальну вигоду.

Що таке расова сегрегація?

Расова сегрегація - це практика обмеження прав на основі раси, кольору кожи, національного чи етнічного походження. Характеризується розділенням людей у повсякденному житті і може впливати на різні види діяльності.

Наприклад: Поділ дітей на різні класи за етнічною приналежністю.

Що мені робити, якщо я зазнаю дискримінації під час перебування в Республіці Молдова або при подачі заяви про надання захисту?

Кожен, хто зазнав дискримінації, може поскаржитися до Ради з питань рівності. Скарга повинна бути подана до Ради протягом одного року з дня вчинення дискримінаційного акту або з дня, коли про нього могло стати відомо. Анонімні скарги, та скарги, що містять нецензурну або образливу лексику, а також скарги, які неможливо прочитати, не розглядаються.

Куди можна подати скаргу на дискримінацію?

- поштою або особисто за адресою: Республіка Молдова, MD2004, Кішінеу, бр. Штефан чел Маре, 180, оф. 405;
- електронною поштою на адресу: info@egalitate.md;
- через онлайн-форму: подати скаргу, доступну за посиланням www.egalitate.md

Що повинна містити скарга?

Письмова скарга повинна містити:

- ідентифікаційні дані заявника;
- ідентифікаційні дані особи/установи, яка, як стверджується, вчинила дискримінаційний акт;
- опис акту дискримінації із зазначенням елементів форми дискримінації, про яку йдеться;
- дата та підпис заявника;
- відповідні докази.

V. У яких ситуаціях ви можете передати справу на розгляд Комітету з питань етики, ініціативи «Молдова заради миру»?

Ви можете звернутися до Комітету з етики ініціативи «Молдова заради миру». Комісія з етики є постійним органом ініціативи «Молдова заради миру», відповідальним за моніторинг застосування Етичного кодексу Ініціативи, розгляд скарг і заяв про порушення. Скарги можна надсилати на електронну адресу e-mail: *protectie@moldovapentrurpace.md*

Аналогічним чином, Ініціатива МП опублікувала зразок скарги на своєму веб-сайті, який можна знайти за посиланням <https://moldovapentrurpace.md/ce-facem/drepturile-omului/>.

Хто може передати справу до Комітету з питань етики парламенту?

- *Бенефіціари ініціативи «Молдова заради миру»;*
- *Інші особи, на яких безпосередньо впливає діяльність Ініціативи та її членів;*
- *Партнерські організації та їхні працівники (підрядники, органи влади, гуманітарні організації);*
- *Члени парламенту;*
- *Скаргу до Комітету з етики також можуть подати треті особи від імені жертви порушення.*

Що має містити скарга до Комітету з питань етики?

Скарга повинна містити ім'я скаржника, інформацію, що ідентифікує особу, яка, як стверджується, вчинила неправомірну поведінку, опис фактів, які становлять або можуть становити порушення Кодексу етики, та докази, що підтверджують ці факти (за необхідності, опис доказів, наявних у скаржника, якщо вони не можуть бути додані до скарги/заяви).

Які скарги розглядає Комітет з питань етики парламенту?

Комітет розглядатиме лише обставини та порушення, що підпадають під дію Кодексу етики, які, у разі підтвердження, можуть призвести до санкцій проти члена(ів) ініціативи «Молдова заради миру».

Якщо факти або поведінка, про які повідомляється, не становлять порушення Кодексу етики, або проступок є незначним, Комісія може прийняти рішення про врегулювання справи шляхом медіації.

Скарги, адресовані Комісії, які не стосуються її роботи і не стосуються дисциплінарних порушень, до розгляду не приймаються.

VI. Корисні контакти для біженців

Гаряча лінія для біженців 0800-800-11 для дзвінків по Україні / +373 22 780 071 для міжнародних дзвінків

Гаряча лінія (0800-800-11) - це послуга, що надається УВКБ ООН у співпраці з Урядом Молдови, якою біженці можуть скористатися для того, щоб поставити будь-які запитання, подати скарги чи пропозиції. Гаряча лінія надає інформацію про допомогу, доступну біженцям у Молдові, а також надає можливість приймаючим громадам шукати інформацію або пропонувати допомогу біженцям. Гаряча лінія працює без вихідних, з 8:00 до 22:00 і доступна чотирма мовами: румунською, російською, українською та англійською.

Єдина національна служба екстреного виклику 112 Республіки Молдова

Її можна викликати, коли потрібне втручання швидкої допомоги, поліції, пожежної бригади для надання невідкладної допомоги в екстрених ситуаціях.

Гаряча лінія Генеральної інспекції з питань міграції (ГІПМ) 0 800 015 27

ГІПМ може допомогти вам у питаннях, пов'язаних з імміграцією іноземців до Республіки Молдова, наданням захисту, а також соціальною інтеграцією іноземців.

Посольство України в Республіці Молдова, мун. Кішінеу, вул. Василе Лупу, 17, www.moldova.mfa.gov.ua, E-mail: emb_md@mfa.gov.ua, тел.: (373 22) 58-22-84.

Посольство може надати підтримку в отриманні документів, що посвідчують особу та громадянський стан.

Міжнародна організація з міграції (МОМ), тел.: 0 60 379 657

МОМ сприяє задоволенню гуманітарних потреб мігрантів, внутрішньо переміщених осіб, репатріантів та приймаючих громад шляхом надання прямої гуманітарної допомоги та інших заходів з інтеграції біженців.

Департамент з прав людини Ініціативи «Молдова заради Миру» тел.:60504550

Департамент з прав людини Ініціативи «Молдова заради Миру» надає юридичну допомогу біженцям, з різних питань, які виникають у зв'язку зі статусом біженця.

Гаряча лінія Ради з питань рівності 0-8003-3388.

Рада з питань рівності розглядає скарги та відновлює права людей, які за-

знали дискримінації за різними ознаками, захищеними законом.

Телефон довіри для дітей, тел.: 0800 11 116

Це анонімна та конфіденційна служба, яка пропонує консультації та психоемоційну підтримку, рекомендації у сфері прав дитини.

Гаряча лінія з питань безпечної міграції та протидії торгівлі людьми, тел.: 0 800 7777

Надає інформаційну підтримку з питань безпечної міграції, а також інформаційну підтримку іноземним громадянам в Республіці Молдова, допомогу у випадках торгівлі людьми.

Надійний номер телефону для жінок та дівчат 0 8008 8008.

Ця служба працює для того, щоб надати підтримку та допомогу жінкам і дівчатам в Республіці Молдова, які стикаються з домашнім насильством або стали жертвами сексуального насильства.

Платформа ромських жінок "ROMANI" з Молдови, тел.: 0681 13 429.

Це неурядова організація, яка просуває права ромських жінок і надає їм юридичну, соціальну та психологічну допомогу.

Допомога українцям в Молдові

- найбільша група допомоги у Facebook <https://www.facebook.com/groups/dopomoha.md>.

Українці Молдови/Допомога українцям в Молдові

- інформаційний телеграм-канал, створений Info Unit <https://t.me/UAinMD>

